

SvD OPINION

Nu skärps synen på läckor

Jakten på läckor har trappats upp under president Barack Obama. Hans administration har nu lyckats driva fallet Bradley Manning till fällande dom. Men även i Sverige märks en skärpning i synen på uppgiftslämnare, skriver Nils Funcke.

1 augusti 2013 kl 01:26 , uppdaterad: 1 augusti 2013 kl 08:46

BRÄNNPUNKT | MANNING-DOMEN

Visst kan domen mot Manning ha viss avskräckande effekt men den ska inte överdrivas och är sannolikt av temporär art.
Nils Funcke

I USA sitter Bradley Manning inlåst i en cell, Wikileaks grundare Julian Assange är instängd på Ecuadors ambassad i London och incheckad utan att kunna komma vidare befinner sig Edward Snowden på en flygplats i Moskva. Två läckor vars samveten berövat dem deras frihet och en spridare av hemliga uppgifter som självförvällat fått sin rörelsefrihet begränsad.

Den nuvarande administrationen under president Obama har nu lyckats driva sitt första fall till fällande dom. Bradley Manning (bilden) har dömts för spioneri och utlämnande av hemliga handlingar. Efter tre år i häkte hotas han nu av 136 års fängelse.

Den nuvarande amerikanska regeringen har visat sig mer ihärdig för att inte säga aggressiv än till och med George W Bush när det gäller att jaga läckor. Strategin utformades av den tidigare Vita huset-medarbetaren Dennis C Blair tillsammans med justitieminister Eric H Holder. Blair med en bakgrund som amiral i flottan uttryckte det som att det är "nödvändigt att hänga en amiral då och då för att statuera exempel".

Nu blev det visserligen inte en amiral utan bara en vanlig mening, Bradley Manning, som fälldes.

Det var tack vare att Manning lämnade ut en film, "Collateral murder", som allmänheten fick veta och se hur en amerikansk helikopterbesättning sköt ned tolv oskyldiga i Irak 2007.

Manning fälls nu för att ha lämnat ut filmen till obehöriga. Enligt domen har han därmed undergrävt kravet på "god ordning och disciplin i de väpnade styrkorna" samt inte minst att utlämnandet innebär ett "misskrediterande av de väpnade styrkorna".

Det som drivit Manning och Edward Snowden är att de stött på

förhållanden som gnagt på deras samveten och inte lämnat dem någon ro. Manning har deklarerat att hans ambition varit att ”göra världen till en bättre plats” och Snowden att han inte vill leva i ett samhälle där övervakningen inte känner några gränser.

I Sverige har uppgiftslämnare visserligen en stark ställning. Myndigheter får som regel inte agera rörmokare och efterforska en läcka och de medier som tar emot uppgifterna har tystnadsplikt. Men skulle en motsvarande film som ”Collateral murder” med svenska soldater i Afghanistan publiceras i Sverige skulle det trots allt vara möjligt att efterforska vem som lämnat ut filmen, om vi utgår ifrån att den belagts med sekretess. Personen skulle därmed kunna dömas för brott mot tystnadsplikten men inte för spioneri.

Men det relativt sett långtgående och unika skyddet för meddelare i Sverige riskerar att urholkas. Enligt ett utredningsförslag, ”Spioneri och annan olovlig underrättelseverksamhet” (SOU 2012:95), ska en person som lämnar ut hemliga uppgifter som rör internationella militära insatser där Sverige deltar och där utlämnandet innebär men för insatsen dömas för utlandsspionage. Den som tar emot uppgifter och publicerar till exempel en film som ”Collateral murder” ska i sin tur också kunna dömas för utlandsspionage.

Visst kan domen mot Manning ha viss avskräckande effekt men den ska inte överdrivas och är sannolikt av temporär art. Oavsett lagar och bestämmelser och avskräckande ”hängningar” av amiraler och meniga kommer personer som Manning alltid att finnas.

Så länge vi har tänkande människor med samveten kommer oegentligheter att komma i dagen. Ett exempel är Snowden som trots att han kände till att Manning till och med riskerade dödsstraff valde att läcka uppgifter om den mycket omfattande och systematiska övervakningen som NSA, USA:s motsvarighet till svenska FRA, bedriver. Däremot finns det all anledning för meddelare och medierna att dra lärdom av vad som gick snett när deras identiteter röjdes.

NILS FUNCKE

frilansjournalist med inriktning på offentlighets- och yttrandefrihetsfrågor, fd sekreterare i Yttrandefrihetskommittén